AUTOPUZZELTOCHT

Oranjecomité Elburg

- ☐ Vertrek vanaf de parkeerplaats 't Schootsveld
- ☐ Neem de Zwolscheweg richting de rotonde
- ☐ Ga op de rotonde rechtsaf - Zuiderzeestraatweg
- ☐ Bij de volgende rotonde 4e afslag – Gerichtenweg
- ☐ 1e weg rechts – Diepesteeg, deze gaat over in de Schiksweg
- ☐ Volg deze helemaal tot aan de Zuiderzeestraatweg West
- ☐ Ga hier linksaf en direct de eerste weg weer links – Haerderweg
- ☐ Aan het einde van de weg rechts – Verbindingsweg
- ☐ 1e weg links – Koopsweg. Houd rechts aan, blijf op de Koopsweg
- ☐ Aan het einde van de weg links – Burgemeester Frieswijkweg
- ☐ Ga aan het einde van de weg rechts de Bovenweg op
- ☐ Neem de 3e weg links de Klaterweg

Op nummer 1a heeft Wim Hamburger, ontwerper en mede bouwer van de hutten in het Verscholen dorp in Vierhouten, na de razzia in dit dorp kunnen onderduiken op de boerderij bij Hannes van de Berg en heeft de oorlog hierdoor kunnen overleven. (Bron: Museum Sjoel)

- ☐ Deze weg gaat over in de Noorderweg, volg deze tot het einde

?

Hoeveel km is het nog fietsen naar Vierhouten volgens de bewegwijzering?

- ☐ Ga hier aan het einde rechts de paralelweg op van de Eperweg
- ☐ Deze gaat met de bocht naar rechts; steek hier de Eperweg recht over
- ☐ Volg de weg tot aan de T-splitsing, ga hier linksaf
- ☐ Neem het zandpad. Aan het einde van de weg, bij de open plek, stond "t Ronde Huis

Tijdens de Tweede Wereldoorlog diende het Ronde Huis als werkkamp voor de Nederlandse Arbeidsdienst, waar 200 arbeiders wegen aanlegden. De voedingsofficier hielp bij clandestiene voedseltransporten voor onderduikers. In december 1944 plaatsten de Duitsers er een installatie om V4-raketten op Antwerpen af te vuren. Aan het einde van de oorlog werden evacués uit Arnhem en omgeving opgevangen in barakken bij het Ronde Huis. In 1967 is dit ronde landhuis afgebroken Benieuwd hoe dat er uit gezien heeft, scan dan de QR code. (Bron: Wikipedia en Pictura Animata)

- ☐ Vervolg de weg verder, sla linksaf
- ☐ Ga aan het einde op de T splitsing rechtsaf en daarna rechtdoor (Laat het zwarte veldje aan je linkerhand liggen)

?

Wanneer je boven op het viaduct staat zie je links een groot bord, hoeveel meter is het nog naar het tankstation?

- ☐ Aan het einde van de weg linksaf – Plesmanlaan
- ☐ Ga op de rotonde driekwart rond – Elspeterweg
- ☐ Ga bij twee rotondes rechtdoor
- ☐ Vervolg de weg tot de grote kruising en ga linksaf richting Vierhouten – Nunspeterweg
- ☐ Houd na het bord Vierhouten links aan (richting Gortel)
- ☐ Ga bij de Vossenberg een soort van rechtdoor – Gortelseweg
- ☐ Neem op de Y-splitsing de linkerweg – Tongerenseweg (dit is een doodlopende weg)
- ☐ Deze weg gaat over in een zandpad (houd het rechter pad aan)
  En ja, je mag hier gewoon rijden tussen zonsopgang en zonsondergang.
- ☐ Ga na het huis rechtsaf.
- ☐ Parkeer aan het einde van het pad en loop aan de overkant van het pad het bos in.
- ☐ Je bent nu in het Verscholen dorp

Het Verscholen Dorp werd opgericht door Opa Bakker, Tante Cor en mr. E.H. von Baumhauer om Joodse onderduikers te beschermen. Dankzij verzetssteun en de lokale bevolking bleef het anderhalf jaar verborgen. Op 29 oktober 1944 ontdekten Duitse en Nederlandse Landstormers het kamp. De meeste onderduikers vluchtten, maar acht werden gevangengenomen. Ze werden geëxecuteerd, inclusief een 6-jarig jongetje. Eén vrouw overleed in gevangenschap, waarna haar man werd gefusilleerd. (Bron: verscholendorpvierhouten.nl)

- ☐ Neem dezelfde weg weer terug, ga links op de kruising
- ☐ Je komt weer langs het "Pas op"-huis.

Het achterste gedeelte van het huis werd gebruikt als bevoorradingscentrum voor het Verscholen Dorp. Een Nunspeetse tandarts gebruikte de keuken als praktijkruimte waar hij de gebitten van de onderduikers behandelde.

Wat is het huisnummer van dit "Pas op"-huis?

Halverwege de weg vind je aan de linkerkant van de weg een gedenkplek van de acht mensen die hier gesneuveld zijn.

Wat is de gezamenlijke leeftijd van de overledenen op het monument?

- ☐ Aan het einde van de weg linksaf, Gortelseweg richting Gortel (ruim 5 kilometer)

Onderweg kom je langs een prachtig open stuk Gortelse Heide.

Zoek de exacte locatie waar deze foto is gemaakt. Welk huisnummer staat er op het paaltje aan de rechterkant van de weg?

- ☐ Volg de weg helemaal tot aan de grote parkeerplaats, waar soms de ijswagen Rozenboom staat
- ☐ Ga hier rechtsaf de Oranjeweg in
- ☐ Neem de 1e weg links – Gortelseweg

Links in de bos is in december 1942 een Britse Stirling R9168 Bommenwerper door de Duitsers neergehaald. Eén van de zeven Tommies heeft het overleefd. Je kan op die plek in het bos een Roestvrijstalen kruis vinden met de tekst "Hier vielen 6 geallieerde vliegers voor uw vrijheid"

- ☐ Volg deze weg helemaal tot aan het einde, ga hier linksaf - Elspeterweg
- ☐ Houd op de Y-splitsing links aan – Prins Hendrikweg
- ☐ Neem de tweede weg links – Koninginneweg
- ☐ 1e weg rechts – Prins Bernhardlaan
- ☐ Aan het einde van de weg op de T-splitsing linksaf – Emsterweg

Aan de rechterkant zie je de Cannenburgh – hier werden in de oorlog kampen voor journalisten georganiseerd om de journalisten te indoctrineren, om de pers te overtuigen van de geneugten van het nationaalsocialisme. Ook werd er gepoogd 'kameraadschap' te kweken door middel van feesten en spellen. Eenmaal per dag, tussen de spelletjes door, was er dan ook een lezing van een SS'er of NSB'er over een nationaalsocialistisch thema.

- ☐ Bij de Rotonde rechtsaf slaan – Eekterweg
- ☐ Bij de 3e rotonde driekwart rond richting Nijbroek – Middendijk

Tijdens de oorlog bleef Nijbroek gespaard van razzia's, arrestaties en executies. Het bleek een hechte gemeenschap, waar de Duitsgezinde dominee geen fanatiekeling was en niemand verraadde. Vanaf de kansel werd ook nooit over politiek gesproken. Wel dachten de mensen, als de dominee bij de NSB is, dan kan dat toch niet zo slecht zijn, dus waren er in verhouding veel meer NSB-ers in Nijbroek dan in de rest van de buurt. Fietsen en paarden werden in de bosjes aan de Monnikenweg, een zijweg van de Middendijk verborgen, vooral tijdens de hongerwinter, toen de Duitsers paarden opeisten. De boeren hielden hun dieren daar verborgen en verzorgden ze om beurten. Ondanks de oorlog kon het dorp grotendeels zijn gang gaan, zonder de verschrikkingen die elders plaatsvonden.

☐ Deze Middendijk gaat over in de Vloeddijk en later in de Deventerweg

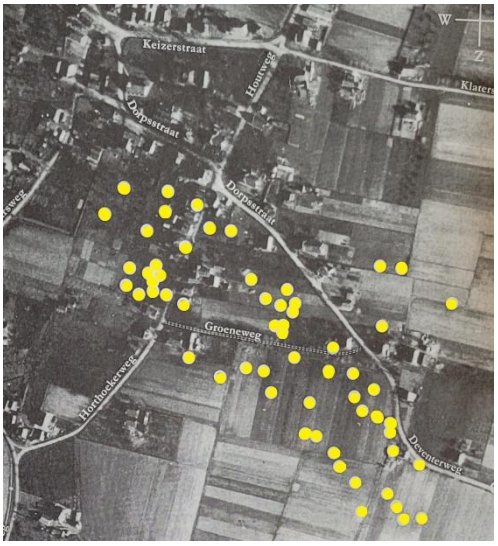

Een paar kilometer verderop ging het op 22 maart 1945 helemaal mis. Niet de Duitsers, maar de Amerikanen voerden een bombardement uit boven Oene, 80 scherfbommen werden er in 2 minuten afgevuurd. Er vielen 14 dodelijke slachtoffers en meer dan 25 gewonden.

Waarom nou juist Oene geraakt werd? Ze denken dat het ging om het de Duitsers flink moeilijk te maken omdat Oene precies op een kruising ligt waar 7 wegen samen komen. Uiteindelijk zijn er uitsluitend Nederlandse burger slachtoffers gevallen.

De plek waar je nu langs rijdt is werd zwaar getroffen tijdens het bombardement.

☐ In Oene aangekomen neem je de eerste weg links – Groeneweg
☐ Ga aan het einde rechtsaf – Horthoekerweg

Bij de Huishoudelijke artikelen winkel op nr 2 zie je de bijgewerkte plekken van het bombardement nog op de gevel.

☐ Ga op de kruising links de bocht om de Dorpsstraat in

Het huis hier op de hoek was het huis van de dokter wat het crisiscentrum was ten tijde van het bombardement. De tuin lag bezaaid met gewonden die afgevoerd moesten worden naar verschillende ziekenhuizen. Het café Dorpszicht ook wel Post er naast, was ingenomen door de Duitsers als hun hoofdkwartier. (Bron: Boek Bombardement op Oene van Jan Kiesbrink en Teunis Nooteboom)

☐ Blijf deze Dorpsstraat op de y-splitsing rechts volgen
☐ Bij de volgende Y-splitsing ga je linksaf richting de Eperweg

Het witte huis op de hoek is een belangrijke plek voor het verzet geweest in Oene. Naast dat er verschillende onderduikers gehuisvest werden was het Schilderbedrijf wat hier gevestigd was een opslagplek van de wapens die gebruikt werden door het verzet. Ondanks een inval zijn de wapens, verstopt in de verfblikken, nooit gevonden. En konden de mannen en vrouwen van de Buitenlandse Strijdkrachten groep hun werk doen.

☐ Volg de Eperweg

Aan de rechterkant van de weg vind je eenmonument van het bombardement. Hoeveel gevallenen staan er op dit monument?

☐ Ga net voor het kanaal rechtsaf de Kanaalweg op.

Tussen de eerste brug - Vemderbrug en de tweede brug - Klementbrug heeft zich een drama afgespeeld waar we in Elburg ook nog steeds bij stilstaan.

Begin april 1945 kregen de Binnenlandse Strijdkrachten opdracht om bruggen bij het Apeldoorns Kanaal veilig te stellen voor de opmars van de geallieerden, die vanuit het oosten de IJssel wilden oversteken. Verzetsgroepen uit Elburg en Heerde kwamen in actie en droegen blauwe overalls met een oranje band als herkenningsteken. Deze kledingkeuze bleek later rampzalig.
Op 12 april bij de Klementbrug nabij Heerde werd door lokale verzetsgroepen gewaakt, maar de verwachte geallieerde troepen kwamen niet.

Op de ochtend van de tweede dag naderde echter onverwachts een groep van veertig Duitse Fallschirmjäger. Toen duidelijk werd dat de Duitsers de situatie doorhadden, gaf de verzetsleider bevel tot vluchten. Onder vuur probeerden de mannen te ontkomen; vier kwamen om. Waaronder de Elburger Henk Hulst. De Duitsers gingen op jacht naar iedereen in blauwe overall, hierdoor werden ook boeren en onschuldige burgers gedood. Bij de Vemderbrug stond Niek Rambonnet op wacht, maar werd door de Duitsers onder de voet gelopen en met een veldschop doodgeslagen. In totaal kostte dit drama 12 mensen het leven. (Bron stichtingvriendenkring13april1945.nl)

☐ Ga bij de Klementbrug rechtsaf de Oenerweg op. Gelijk om de hoek zie je het monument.
☐ Neem de 2e weg links – Weteringdijk en rij deze helemaal uit
☐ Aan het einde op de T-splitsing linksaf – Kerkdijk
☐ Steek het kanaal over bij de brug – Bonenburgerlaan

Dat hier vroeger zware tanks overheen reden, is haast moeilijk voor te stellen. Tot hoeveel ton kan de brug op dit moment nog dragen?

☐ Houd links aan bij de Y-splitsing – Keuterstraat
☐ Aan het einde van de Keuterstraat rechtsaf richting Wapenveld
☐ Net voor de Plus-supermarkt linksaf - Hagestraat
☐ Ga links met de bocht mee - Elburgerweg
☐ Rijd deze helemaal af tot aan het einde en ga hier linksaf – Nieuwe Zuidweg
Je rijdt hier langs het grote schietterrein van de Legerplaats Oldebroek en de Tonnetkazerne.

Tel het aantal keren dat je aan de rechterkant het witte bord Schietterrein – Levensgevaarlijk tot aan de Spoorwegovergang

- ☐ Ga aan het einde rechtsaf richting ’t Harde – Eperweg
- ☐ Ga bij de stoplichten midden op het dorp rechtsaf – Bovendwarsweg

Eind 1943 werd er een huiszoeking gedaan. De ondergedoken families Weijel en Noach wisten op tijd te vluchten en vonden diezelfde avond onderdak bij Jan van Zalk aan de Bovendwarsweg. De volgende dag besloten ze een ondergrondse hut te bouwen in het nabijgelegen bos van J. Pot. Hier aan de rechterkant van de weg ter hoogte van nr 60. Gezamenlijk werd de hut gegraven en bekleed met stro. Koken gebeurde op een potkacheltje. Na slechts drie dagen sloeg het noodlot toe: het stro vatte vlam en de hut brandde af. Ze lieten zich niet ontmoedigen en bouwden een nieuwe schuilplaats in een zandheuvel. Ondertussen vroeg Arend Meijers uit Voorburg, die ook met zijn gezin ondergedoken was, of Van Zalk een hut voor hem kon bouwen—bij voorkeur met houten vloer. Kort daarna doken ook zij onder in het bos. Daarmee had de familie Van Zalk de zorg voor elf onderduikers. Overdag verbleven zij verborgen in het bos, ’s avonds dronken ze koffie bij Van Zalk. Met Pinksteren 1944 ontdekte een Duitse soldaat sporen van bewoning. De volgende dag keerde hij terug met anderen, maar de onderduikers waren net op tijd gevlucht. (Bron: sjoelelburg.nl)

- ☐ Neem na nr 60 de eerste weg links – Feithenhofsweg
- ☐ Ga aan het einde links en direct weer rechts – Feithenhofsweg
- ☐ Ga op de kruising linksaf – Bovenstraatweg
- ☐ Aan het einde van de weg rechts – Laanzichtsweg
- ☐ Aan het einde van de weg links – Zuiderzeestraatweg
- ☐ Ga bij de rotonde rechtdoor

Waar nu ’t Hoekje zit, zat in de oorlog de levensmiddelenzaak van de familie Scholten. Opvallend is dat de vier zonen allemaal met het verzet betrokken waren. Eibert en zijn zwager werkten beiden op het gemeentehuis tegenover de winkel. Zo konden makkelijk persoons-bewijzen worden vervalst. Zus Gerrie werkte op het distributiekantoor Er werd binnen het gezin vrijwel niet over gesproken wie wat deed.

Verderop aan de linkerkant van de weg zit Landgoed Old Putten waar de familie Rambonnet woonde. De thuisbasis van Verzetsgroep Old Putten. Tot dat op 13 februari 1945 een razzia plaats vond. Tijdens de overval in de vroege ochtend waren de leden van de verzetsgroep niet aanwezig. Mevrouw Rambonnet werd samen met nog wat anderen naar Kamp Westerbork afgevoerd. Tot aan de bevrijding van het kamp werkte ze op de batterijafdeling. Met de bus vanuit Groningen kwam ze thuis, waar ze te horen kreeg wat er met Niek bij de Klementbrug was gebeurd. (Bron: elburginoorlogstijd.nl)

- ☐ Ga bij de volgende rotonde rechtsaf je bent nu weer terug bij je startpunt, parkeerplaats ‘t Schootsveld.

?

Heb je alle antwoorden gevonden? Tel ze dan bij elkaar op.
Check je antwoord via het scannen van de QR code